

Lékárnici zabývají se přípravováním a prodejem léků. Zboží lékárnické prodává se buď v obchodě drobném na požádání jednotlivce nebo dle předpisu lékárnického. Mimo to náleží k oprávněnosti lékárnické též prodej jistých druhů materialního zboží, chemických výrobků ku technickým účelům a jedů všeho druhů.

I. Způsobilst.

Ku provozování živnosti lékárnické žádá se:

1. Odbytý čas učební. Kdo do učení lékárnického vstoupiti chce, musí se vykázati;

a) vysvědčením o odbyté s dobrým prospěchem šesté třídy gymnasijsní neb realné školy, v poslednějším případě též vysvědčením o zkoušce z latiny na veřejném gymnasiu s dostatečným prospěchem v rozsahu požadavků prvních šesti tříd gymnasijsních odbyté (nař. min. vn. ze dne 9. května 1890 č. 81 ř. z.);

b) do učení lékárnického mají se přijmouti jen kandidáti, kteří se vykáží vysvědčením lékaře úředního o poměrné fysické způsobilsti;

c) doba učební učňů lékárnických (tirones) určena jest na 3 léta, pro kandidáty, kteří zkoušce maturitní na gymnasiu se podrobili, snižuje se doba ta na 2 léta;

d) po uplynutí předepsané doby učební jest se kandidátu podrobiti u grémia zkoušce praktické.

2. Dokonaná studia farmaceutická. Studia farmaceutická dlužno nastoupiti započítím roku studijního, který po zkoušce tirocinální, s dobrým prospěchem odbyté, bezprostředně následuje. Ministr vyučování může však v případech, které jisté ohledy odůvodňují, povolení ku studiím farmaceutickým i tenkrát uděliti, když čas učební předepsanou dobu překročil, aneb když mezi těmito dvěma oddíly farmaceutického vzdělání přerušeni nastalo. Diplom obdrží kandidáti po složení 3 zkoušek a jednoho rigorosa (§ 2, 4, 5 v. n. ze dne 16. prosince 1889 č. 200 ř. z.). Kandidátu při rigorosu aprobovanému udělí se diplom magistra farmacie. Dosažení hodnosti doktorské z farmacie (chemie) již místa nemá (§ 27 a 27 cit. v. n.).

3. Průkaz, že žadatel jako asistent zaměstnán byl. Aby farmaceut oprávněnosti ku samostatnému řízení veřejné lékárny nabyt, musí prokázati, že po dosažení hodnosti magistra farmacie nejméně po 5 roků jako asistent lékárnické služby konal. Z těchto 5 roků musí nejméně 3 ve službách tuzemské veřejné lékárny strávit (§ 6 nař. ze dne 9. května 1890 č. 81 ř. z.).

II. Udělení oprávněnosti (koncese) lékárnické.

Při zřizování lékáren platí zásada, že pro obyvatelstvo čítající 3000 až 4000 duší nejméně jedna lékárna zřízena býti musí. Při tom dlužno však bráti ohled na jednotlivé již v místě neb v okolí se nalézající živnosti lékárnické, na místní polohu a vzdálenost příbytků, na hornatou nebo rovinatou povahu krajiny (dv. d. ze dne 28. července 1823 č. 2.594, ze dne 10. srpna 1835 č. 26.056). Nové lékárny mohou se jen tenkrát zříditi, když obyvatelstvo jistého města značně se rozmnožilo tak, že místní potřeba rozmnožení lékáren nutně vyžaduje. Rozhodnutí o otázce, zdali nová lékárna v některém místě zříditi se má, přísluší v první instanci zemskému úřadu, kdežto udělení takové živnosti určité osobě, nechť jedná se o udělení nové lékárny neb o znovudělení lékárny již stávající v pádu

uprázdnění neb o povolení ku provozování již uznané živnosti reální, náleží okresnímu hejtmanství resp. v městech s vlastním statutem magistratům (výn. min. ze dne 18. června 1858 č. 14.329). Při zřizování nových lékáren nutno dříve vyslechnouti dobrozdání zemské zdravotní rady. Dříve, nežli se oprávnění (koncese) udělí, jest vždy vypsatí konkurs (dv. d. ze dne 30. listopadu 1832 pol. sb. z. 166), a bylo-li totéž uděleno, jest o tom vyrozuměti všechny ucházeče, jimž přísluší právo stížnosti ku vyšší instanci (výn. min. vn. ze dne 29. září 1882 č. 14.890).

III. Druhy živnosti lékárnické.

1. Osobní právo lékárnické může jen těm uděleno býti, kteří předepsaným zákonitým způsobem průkazy o své způsobilosti podali. Smrtí majitele osobní koncese lékárnické zaniká tato. Toliko zanechá-li vdovu, může provozování lékárny po dobu vdovství býti dovoleno. Ustanovení to nevztahuje se na pozůstalé dítky. Pouze syn mající způsobilost ku nabytí osobní koncese lékárnické má při konkursu přednost před ostatními uchazeči (dv. d. ze dne 27. listopadu 1843).

2. Lékárny radikované. Ačkoliv radikovaná práva živnostenská s realitou, se kterou spojená jsou, nabyta, zcizena nebo přenesena býti mohou, jest nicméně na základě všeobecného řádu živnostenského provozování takové živnosti majiteli nebo nájemci jen tenkrát dovoleno, když tento vykázav veškeré zákonem předepsané osobní vlastnosti oprávnění lékárnické buď již má nebo ho nabyt a když po čas provozování se nedopustil přestupku, se kterým ztráta oprávnění k vykonávání práva realního spojena jest. Toto ustanovení musí se při živnostech lékárnických tím přísněji zachovávat, jelikož provozování těchto živností se nejdůležitějších zájmů státních občanů týká (dv. dekr. ze dne 23. června 1822 č. 17.759). Z tohoto zákonného ustanovení vysvítá, že radikovanou živnost lékárnickou též takové osoby nabytí a držeti mohou, které ku provozování této živnosti zákonem předepsaných vlastností nemají; ovšem jsou tito, pokud se jejich vlastní osoby týče, z řízení živnosti potud vyloučeny, pokud se zákonitými vlastnostmi vykázati nemohou a dále jsou povinny řízení lékárny osobě k tomu způsobilé přenechat. Otázka, na čí účet stávající lékárna po smrti majitele vedena býti má, není otázkou veřejného zájmu, nýbrž záležitostí soukromou (výn. ze dne 23. října 1889 č. 3422).

3. Domácí lékárny mají poskytnouti lékařům neb ranhojičím na venkově praxi vykonávajícímu možnost nemocným, jeho ošetřování svěřeným, bez průtahu léky opatřiti. Držení domácí lékárny neopravňuje však lékaře ku prodeji léků neb léčebných látek vůbec, rovněž ne k vydávání léků nemocným, kteří v místě, kde veřejná lékárna se nalézá, lékařem, domácí lékárnu vydržujícím, ošetřování jsou. Není-li ve vzdálenosti jedné hodiny žádné lékárny, může domácí lékárna zřízena býti (d. dv. kanc. ze dne 3. listopadu 1808 č. 16.135). Právo ku zřízení domácí lékárny musí sobě lékař vymoci u politického úřadu. Volba a množství zásob pro domácí lékárnu jsou lékařem zůstaveny. Za řádnou správu ručí majitel domácí lékárny, který nesmí vydání léků odepřít, když tyto jiným z ciziny povolaným lékařem předepsány a jako velenutny označeny byly, a když léky z veřejné lékárny v čas zaopatřeny býti nemohou (nař. min. ze dne 26. prosince 1882 č. 182 ř. z.).

4. Lékárny z nouze. Aby při náhlých nebezpečných onemocněních přivoláný lékař nejnutnější léčivé prostředky pro první okamžik po

ruce měl, budiž zřízena lékárna z nouze. V takové lékárně má však jen nejnutnějších, zvláštními předpisy stanovených léků užíváno býti. Ku chování léků pro lékárnu z nouze ustanovených jest každý lékař zavázán, který bydlí v místě, kde není veřejné lékárny. Lékařům bydlícím v místě, kde veřejná lékárna se nalézá, může politickým úřadem povolení k udržování lékárny z nouze v tom případě uděleno býti, když u vykonávání svého povolání nemocné mimo bydliště své se nalézající, navštěvují.

5. Polní lékárny smí jen vojenskými lékaři za války zřízeny býti, aby raněným vojínům nejnutnějšími prostředky přispěti mohli.

6. Na obchodních lodích dlužno chovati skříň s léky, která úředně stanovenými léky opatřena býti musí. Přístavním zdravotnickým, jakož i konsulátním úřadům námořním přísluší stav léků občas zkoumati (nař. ze dne 15. prosince 1875 č. 152 ř. z.).

7. Homöopatické lékárny skorem již vymizely.

IV. Organisaace.

Dekretem dvorní kanceláře ze dne 17. listopadu 1791 pol. sb. z. č. 89 byl stanoven řád gremií lékárnických, dle kterého ve Vídni a ve hlavních městech hlavní gremium lékárnické a v jednotlivých krajích filiální gremia zřízena byla. Účel těchto gremií jest udržovati jednotu členů gremií k dobru obecnstva, rovnati spory, míti v evidenci všechna zdravotnická nařízení, pečovati o řádné pomocníky a učně, poskytovat podpory v neštěstích a nemocech vdovám a sirotkům svých členů a přehlížeti občas lékárny svého okresu. Pro všechny lékárny platí sazba min. nař. ze dne 28. října 1876 č. 135 ř. z. zavedená.

V. Vymezení živnosti lékárnické.

1. Ve příčině obchodů zboží materialním: Příprava a prodej léků všech druhů a tvarů dle lékařského předpisu jsou jedině lékárníku vyhrazeny. Prodej farmaceutických preparátů, bez rozdílu, jsou-li dle předpisů v rakouské knize lékárnické (pharmacopoea austriaca) obsaženy nebo dle dispositorií jiných zemí připraveny, jest jedině lékárnám dovolen. Vyjmuty jsou dietetické a kosmetické prostředky, prostředky ku cídění zubů, pokud nejeví se býti lékem smíšeným, dále přirozené a padělané minerální vody, látky pramenité, jakož i chirurgické obvazy všeho druhu. Předměty, jichž užívá se nejen v ohledu léčebním, ale též technickém, mohou se všeobecně prodávati, když se všem zákonitým předpisům vyhová (nař. min. ze dne 1. září 1883 č. 152 ř. z.). Všechny dietetické a kosmetické prostředky, jakož i všechny látky na obvazy, ať se jakkoliv jmenují, tudíž všechny druhy ovocných šťáv, lihovin, essencí, náplastí, jsou lékárníkům vyhrazeny (nař. ze dne 17. června 1886 č. 27 ř. z.).

2. Ve příčině živnosti voňavkářské: Prodej zboží voňavkářského nepřísluší z pravidla lékárníkům. Drobný prodej četných do tohoto oboru spadajících léčivých prostředků jest jim jen potud dovolen, pokud tyto v seznamu, vládnímu oběžníku ze dne 4. února 1812 připojeném, obsaženy jsou, a pokud se dle určité sazby na váhu a pod pravým farmaceutickým nebo technickým názvem prodávají (nař. dolnorak. vlády zemské ze dne 25. června 1819 sb. »Krop.-Goutta« 41, s. 461).

3. Ve příčině ostatních živností: Lékárníci jsou též oprávněni ku prodeji průtržných pásů, obvazů, papíru na obvazy, bavlnky karbolové atd. (Dobrozdání vídeňské obchodní komory.)

VI. Trestní ustanovení.

Prodávání léčebných prostředků, jichž prodej všeobecnou normou lékárnickou nebo zvláštními předpisy k obzvláštní opatrnosti zavazuje, tvoří, nešetří-li se těchto předpisů, přestupek a trest stihne jak majitele, tak i pomocníka (§§ 345 a 346 tr. z. §§ 610 a 611 voj. tr. z.). (Trest, nemá-li majitel o tom vědomosti: 25 zl. až 50 zl., po druhé 50 zl. až 100 zl., po třetí odejmutí oprávněnosti ku vedení lékárny; má-li o tom vědomost: 50 zl. až 100 zl., po druhé 100 zl. až 200 zl. po případě 1 až 6 měsíců tuhého vězení.) Prodej tajných prostředků jest zapovězen (pat. ze dne 25. listopadu 1775).

Dopustí-li se provisor při dohledu nedbalosti nějaké, dopouští se přestupku, který se poprvé vězením od tří dnů do jednoho měsíce, po druhé ztrátou služby tresce. Věděl-li o prodeji zapovězeného léku, trestá se tuhým vězením od 1 do 6 měsíců. Kromě toho prohlásí se nezpůsobilým ku další službě v lékárně (§ 347 tr. z. § 612 voj. tr. z.). Pomocník lékárnický, který zapovězený lék s vědomím svého pána prodá, trestá se vězením od 1 do 3 měsíců, a stalo-li se tak bez vědomí pánova, tuhým vězením od 3 do 6 měsíců. Opakuje-li se přestupek, dlužno připojiti k rozsudku, že odsouzenému list na vyučenou odejmut a on uznán býti má za neschopného, dále jako pomocník lékárnický sloužiti (§ 348 tr. z., § 613 voj. tr. z.).

Byl-li lék chybně neb z látek připraven, které své léčivé moci již pozbyly, byl-li zpracován nebo uschován v nádobě nečisté, která ve svých částech nebo následkem jiných smíšenin, které v ní dříve byly, zdraví jest škodlivá, dopouští se pomocník, majitel nebo provisor lékárny, pokud jeden neb druhý z nedostatku řádného dohledu obviněn býti může, přestupku. Trest pro pomocníka: vězení jednoho týdne, po třetí degradování na učně. Trest pro majitele: 50 zl., po druhé 100 zl., po případě zjednání provisorů za něho (§§ 349, 350, 351, 352 tr. z.; §§ 614—617 voj. tr. z.). Vydají-li se v lékárně léky nesprávně neb zamění-li se, tresce se ten, kdo je vydal, pro tento přestupek vězením 1 týdně, při větší neb opětně se přihodivší nedbalosti vězením do 3 měsíců, které lze zostřiti (§ 553 tr. z. § 618 voj. tr. zák.).

Dle osnovy nového trestního zákona dopouští se přestupku, kdo ve přičině jedů a jiných zdraví škodlivých látek, léků, léčebných látek a tajných prostředků proti vydaným nařízením jedná. Trest: vězení neb pokuta do 500 zl. (§ 472 osnovy). Dále obsahuje osnova nové ustanovení, že přestupku se dopouští lékárník, který vydání léků bez dostatečných příčin odepre neb v naléhavých případech zdržuje (§ 465 osnovy).

Lékaři.

Lékaři jsou osoby, které na základě zákonné své způsobilosti lékařství z povolání provozují.

I. Způsobilost ku provozování lékařského povolání.

1. Jenom lékaři na rakouských universitách promování jsou oprávněni v jednotlivých zemích korunních své povolání provozovati (nejv. rozh. ze dne 3. prosince 1796 a dekr. dvor. kanceláře ze dne 3. listopadu 1808 č. 16.135). Lékařům na cizích universitách graduovaným jest jen tenkrát provozování lékařství v tuzemsku dovoleno, když k dosažení doktorské hodnosti v Rakousku potřebné vědomosti prokáží, při čemž ministerstvo vyučování v jednotlivých případech úlevy poskytnouti může (nař. ze dne 6. května 1850 č. 240 ř. z.); jinak dopustili by se nedovoleného provo-